

॥ ५ ॥ ६ ॥ प्रतिभानं समये स्फूर्तिः ॥ ७ ॥ वर्चःशरीरे विद्यै श्वर्या दिजं तेजः तद्वा न्वर्चस्वी तेजः शौर्यं तेन युक्तः चतुराख्यानपंचमान् चतुःचतुःसंख्यान् विभक्तिलोप आर्षः आख्यानं भारतादि चतुरप्रियं आख्यानं चतुराख्यानमिति मध्यमपदलोपेन वा शाकपार्थिवो वा दिवत्समासः ॥ ८ ॥ गुरुश्रुषां मेधांच प्रत्येकमष्टगुणां अधीते प्राप्नोति गुणाश्च वाक्यशेषो देवयथायथमूसाः ब्रह्मचर्यं उपस्थनिपहः दाक्ष्यं अनालस्यं प्रसवे द्विमातुः कुले द्वेपितुस्तैश्चतुर्भिः वयसातारुण्येन ॥ ९ ॥ रक्षितापालकः अकथन इति पालकश्चेति श्लाघाराहित्यं स्थूलमिव सुज्ञेयं लक्ष्यं लक्षयितुं योग्यं सूक्ष्मं यस्य सूक्ष्मानप्यर्थान् स्थूलवद्भट्टित्येवावगच्छतीत्यर्थः दातावा ॥ १० ॥ रूपवान् सुंदरः ॥ ११ ॥ कांतः सुखदः अतएव प्रियः प्रेमास्पदं प्रसवयोव्यतिरिक्ता ब्रह्मचर्यादयोऽष्टौ श्रुषा गुणाः सत्यवाक्तादयः पूजितत्वादन्येष्टौ मेधा गुणा इति विभागः यद्वा तां हृत्वा विदितो हृष्टः स्वागतेनार्चितस्तथा ॥ सुखासीनः सुखपूर्ववचोऽब्रवीत् ॥ ५ ॥ विदितं ते स्तु सुश्रोणिप्रहितो हि महिहागतः ॥ त्रिदिवस्यै करार्जेन त्वत्प्रसादाभिर्नदिना ॥ ६ ॥ यस्तु देवमनुष्येषु प्रख्यातः सहजैर्गुणैः ॥ श्रियाशीलेन रूपेण व्रतेन च दमेन च ॥ प्रख्यातो बलवीर्येण संमतः प्रतिभानवान् ॥ ७ ॥ बर्चस्वी तेजसा युक्तः क्षमावा न्वीतमत्सरः ॥ सांगोपनिषदान्वेदांश्च तुराख्यानपंचमान् ॥ ८ ॥ यो धीते गुरुश्रुषां मेधांचाष्टगुणाश्रयां ॥ ब्रह्मचर्येण दाक्ष्येण प्रसवे वयसापि च ॥ ९ ॥ एको वै रक्षिता चैव त्रिदिवं मधवानिव ॥ अकथनो मानयिता स्थूललक्ष्यः प्रियंवदः ॥ १० ॥ सुहृदश्चान्नपानेन विविधेनाभिवर्षति ॥ सत्यवाक् पूजितो वक्ता रूपवाननहंरुतः ॥ ११ ॥ भक्तानुकेपीकांतश्च प्रियश्च स्थिरसंगरः ॥ प्रार्थनीयैर्गुणगणैर्महेंद्रवरुणोपमः ॥ १२ ॥ विदितस्तेर्जुनो वीरः सस्वर्गफलमाप्नुयात् ॥ तव शक्राभ्यनुज्ञातः पादावधप्रपद्यतां ॥ १३ ॥ एवमुक्ता स्मितं रूत्वा संमानं बहुमन्य च ॥ प्रत्युवाचोर्वशीप्रीता चित्रसेनमनिदिता ॥ १४ ॥ यस्त्वस्य कथितः सत्यो गुणोद्देशस्त्वयामम ॥ तं श्रुत्वाऽव्यथयं पुंसो वृणुयां किमर्जुनं ॥ १५ ॥ महेंद्रस्य नियोगेन त्वत्तः संप्रणयेन च ॥ तस्य चाहं गुणौघेन फाल्गुने जातमन्मथा ॥ गच्छ त्वं हियथाकाममागमिष्याम्यहं सुखं ॥ १६ ॥ इति श्रीमहाभारते आरण्यके पर्वणि इंद्रलोकाभिगमनपर्वणि चित्रसेनोर्वशीसंवादे पंचचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४५ ॥ ॥ ४६ ॥ वैशंपायन उवाच ततो विस्तृत्य गंगं वर्वरुत रुतं शुचि स्मिता ॥ उर्वशीचाकरोत्स्नानं पार्थ प्रार्थनलालसा ॥ १ ॥

श्रुषाश्रवणं चैव पहं धारणं तथा ऊहापोहार्थं विज्ञानं तत्त्वज्ञानं च धीगुणा इति धीगुणाष्टकं पाहं ॥ १२ ॥ स्वर्गफलं त्वत्संगं तव पादाविमिप्रपन्न इति चरतार्थिनो दीनतादर्शिता ॥ १३ ॥ बहुमन्यमत्वा ॥ १४ ॥ गुणोद्देशः गुणलेशः तं अर्जुनं पुंसः यतः कुतश्चित्सकाशाच्छ्रुत्वा अव्यथयं स्वार्थे निचू प्रागेव कामव्यथां प्राप्नवत्यस्मि अतो हेतोर्जुनं किं वृणुयामिति काका प्रागेव दत्तत्वं दर्शयति ॥ १५ ॥ १६ ॥ इत्यारण्यके पर्वणि नैलकंठीये भारतभादपदीपे पंचचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४५ ॥ ॥ ४६ ॥ तत इति ॥ १ ॥